

Нинослав Митровић
ГЛУВО ДОБА

Нинослав Митровић
ГЛУВО ДОБА

Издавач:
Имприматур д.о.о.
Мише Ступара 4
Бања Лука
info@imprimatur.ba

За издавача: Борис Максимовић

Уредница: Марија Пејић

Лектура: Марија Пејић, Милош Матић

Дизајн корица: Дамир Омић

Графичка припрема: Соња Леро Максимовић

Штампа: Markos Design & Print Studio

За штампарију: Игор Јаковљевић

Тираж: 300

Година: 2022.

ISBN: 978-99976-53-19-2

НИНОСЛАВ
МИТРОВИЋ

ГЛУВО
ДОБА

Приче страве
из старе вјере

Завјет

СУНЦЕ СЕ СПРЕМАЛО за залазак и својим је посљедњим зрацима обасјавало малу пољану, и на њој велико стадо оваца. Шуму од руна, што је мирно пасла и блејала, чувало је пет сеоских дерана, који су са рукама под главом и са травчицом у устима купили топлину посљедњих дана љета, плодног и берићетног као никада у посљедњих неколико година. Те је године трава била сочна, а овце дебеле, меснате и богате вуном. Допола поједено врховима борове шуме у планини, сунце је гријало румена лица момчића који су тек почели да стасавају. Били су још дјечје неозбиљни и још несвјесни обавеза које су из живота старих пристизале.

Ипак, на посао су већ били навикли, мада им је чување стада служило више за игру или за излежавање. Тако полегнуте по трави, топла их је свјетлост у заласку купала, успављујући их и припремајући за починак.

– Шта је са Васом? Што не пође с нама? – питао је пиргави дугајлија. Грицкао је травку и, лежећи као бег, ударао једним опанком у други.

– Можда су му његови каквог посла нашли. Помињао је воденицу – допирао је пискутав глас

испод шубаре којом је мали пастир до дугајлије прекрио лице, па су му само доња усна и мала брада провиривале испод ње.

– Ма да, ми руке под главу, а он нек тегли. Тегли, Васоооо! – дјечји гласови су одзвањали и чинило се да се цијела шума руга дјечаку.

– Ооооо, Васооо! Тегли, носи кад ниси школу изучио – смијали су се момци.

Право говорећи, нико од њих није нарочит интерес за школу и књиге показивао, осим Стојана, који је био паметнији, бистрији и радозналији од осталих из свога друштва. Једино он је ћутао, док су се остали кревељили. Смијех им прекину звук који је допро из шумарка иза њих.

– Ћут, не дери се! Нешто се чује горе – викну Стојан, показујући иза себе.

– Ма није ништа, причињава ти се. Лези с миром, Стојане Радин – наставили су момци са кревељењем, имитирајући глас сеоског попа, који би, да се којом згодом задесио на том мјесту, имао рашта да их прутом оседла преко леђа сутрадан у школи.

Прекинуо их је потмули урлик, који се овај пут чуо гласније. Иза себе су јасно чули вучје завијање. Скорчили су са земље као ошурени, окренувши се према шумарку.

– Је л' се оно вук чује?

– Вук, богами, него шта би друго онако урликало.

– Вук...

Претрнули су. Био је тако близу. Најближе што су га досад доживјели било је у ђедовој причи.

– Ама, има нас пет, имамо тољаге. Умлатићемо га ако се усуди да сиђе – рече Стојан.

– Ти остани. Понуди му со и хљеб ако ти је по вољи да га сретнеш. Ја своје овце гоним кући – рече дугајија, разбацујући ужурбано кракове по ливади.

И остала тројица пастира само климнуше главама и кренуше журно да скупљају стадо, спуштајући се потом вијугавом стазом према селу. Видјевши храброст другова, Стојану не остаде ништа друго него да и он прикупи овце и крене за њима. Иза њега, из шуме поново злокобно арлаукну вук. Стојан се стресе и окрену ка шумарку. Мрачна је сјена стајала на врху брежуљка. Стојану се учини да у њој види вука и крзно како му се пресијава иза дрвећа. Убрза корак мрмљајући Оченаш.

– Ако сад преживим...

Страх му се пео уз кичму и грабио га за гушу. Мимоилазио се са срцем, које се скачући спуштало у пете. Осврнуо се још једном. Ничега није било иза њега. Страва из њега ишчили са свјетлима првих кућа. Дружина испред њега већ је пјевала. Тачније, више се драла, али му је у том тренутку то била најмилија мелодија коју је икада чуо. Срце му се пред прагом куће вратило на мјесто.

– Ха-ха, какве кукавице – смијао се Васо, бацајући са себе огромну вучју кожурину.

– Вук, вук. Ха-ха-ха.

Скоро се загрцнуо поносан на себе због ове подвале.

– Вук! Је л' чујете? Аууууу... Ауууууу – урликнуо је из све снаге да овјери побједу.

Застао је изненада јер се његов урлик продужио и кад је он затворио уста. Урлик који је прелазио у блиско режање. Злокобни хротац тик

иза његових леђа. Скамењен, није могао да се помјери, само је осјетио топао млаз како му клизи низ ногувицу. Мрак се већ спустио, био је близу, а село далеко... Предалеко.

Лагано је окренуо главу и иза себе видио мноштво очију, закрвављених, како се приближавају мјесту на којем је непомичан стајао. Отворио је уста покушаваши да викне, али га је властити страх гушио.

– Гххх... Нгхххх... – било је све што је допирало из дјечаковог грла.

Поново је чуо режање, које је открило уста пуна оштрих зуба, која су била све ближе.

Није пустио ни гласа, јер су га ти зуби већ грабили за врат. Изгризени мјесец, који се помаљао на чивитном небу изнад, на себи је као модре мрље носио њихове трагове.

Јутро је освануло ведро, у роси. Стојана су пробудили гласови иза врата. Затворених очију се мешкољио у перини, кад мајка уђе у собу.

– Васин отац је овдје. Устани.

Још крмељав, навлачећи гуњ преко кошуље, испао је у собу, умало оборивши котао над огњиштем. Видио је забринуто лице Васиног оца како се окреће према њему.

– Мој Васо није дошао ноћас. Да га нијеси видио? Мислим, можда је преноћио код којег од вас, па реко' да га потражим.

– Не... Нисам – буновно одговори Стојан.

Стојанов отац је сипао ракију, док је мајка приносила трножац.

– Де ти сједи, попиј. Ту је он неће. Код неке од ових дангуба. А да није омркнуо, па се с овцама склонио у Перину појату да преноћи?

– Није. Ено оваца код куће. Јелица их је јуче изводила.

– Можда се и у воденицу склонио. Знаш, кад падне ноћ, незгодно је и одраслом чо'еку ходати, а камоли дјетету. Свашта се причињава у глуво доба. Зато се боље склонити и прве пијетлове сачекати.

Стојановом оцу би тешко гледати како му се гост снуждио, па се врпољио на столици.

– Ма, сад ће он. Док ти дођеш кући, он ће те чекати тамо. Није да те тјерам, само ти сједи. Него видиш кад овај мој готован устаје.

Отац препријечи Стојана погледом, док је Васин отац још дубље тонуо у ћутање, преврћући чокањ између прстију.

– Право велиш – рече он. – Идем ја сад. Вјероватно је досад већ стигао кући.

Ћутке се поздрави са домаћинима и брзо ишчезну путем повиш куће. Стојана је и даље пријечио очев нијемим погледом и осјети олакшање кад и он узе гуњ и оде послом. Дјечак је још неко вријеме сједио гледајући у неку тачку међу сућем на малом столу.

Василија, млада чобаница, своје је стадо већ извела више Борића, тамо гдје су јуче дјечаци пландовали. Још је мало љетњих дана остало и мрак је стизао часком. Ваљало је стога сваку зору користити да се стока изведе и намири.

Њен глас, који је звонио пољаном и силазио као слап низ крошње, постидио би и славује. Пјевала је свом драгану, кога још није срела, а већ му је кошуљу шила.

Берући росом умивено касно љетње цвијеће и суве влади да их у вијенац заједно увеже, осјетила је

нешто љепљиво на прсту. Видјела је црвену латицу на кажипрсту, која се размазала кад ју је додирнула палцем. Иста таква, само мања, сливала се низ њен домали прст на длан. Подиже поглед. Испред ње у папрати лежао је Васо, лица изобличеног од страха. Трава свуд око њега била је орошена оним истим црвеним латицама као на њеним рукама.

Врисак је разбудио све. Сви су из села као без душе трчали ка Борићу. Призор им је ноге одсјекао. Никад се није десило да вук закоље човјека у овом селу. Можда овцу, коња или какво друго хајванче, али човјека никад. Жене су, и поред упозорења мужева да остану код кућа, похитале заједно са њима. Све су већ нарицале и кукале, јер шта је било тужније од овакве трагедије. Дијете. Тек му длаке под носом почеле расти, а да заврши на овакав начин.

Стојана и дружину издеветаше зато што не рекоше за догађај с вуком. Они су на то у узбуђењу заборавили, дочепавши се меке постеље, која брише све ружно што се деси у току дана. Али тај их изговор не спријечи да добију преко леђа, кутлачом, каишем, комадом тарабе или кога је шта запало.

А село се увило у тугу. Већ цијелу ефту дана нико се не смије нити гласно прича, већ сви шапућу и шушоље. Дјеци више не дају да изводе стоку на испашу. С првим мраком, сви су у кућама, све је забрављено, а свијеће под иконама и кандила попаљена.

Страх се увукао у сваку црвоточну греду. У сваки клин, оцак и појату. И у људе, подједнако

у старце и дјецу. Чак је и стока, слутећи некакав страх што је угмизао у село, с мраком дизала ларму, мучући и ричући. Већ седам су дана мушке главе из села биле у хајци. Али од вука или његовог чопора ни трага ни гласа.

Одлучише невољно, седми дан, да престану тражити крв за крв. Стражариће ноћу на раскршћу, поред обора и штала. Поред кућа ће чекати да дође кривац, а онда ће му кожу на штапу проносити, да сви други крволоци осјете шта их чека.

У повратку из хајке застадоше крај чесме. Разговарали су хладећи се водом, кад неко од старијих помену вукодлака. Вели, већи је траг од зуба остављен, а вук прави ситније угризе.

– Ћут’! Какав вукодлак, враг однио и тебе и њега. Не плаши ову нејач још више. Вук је то. Вук. А и да јесте вукодлак – на изречено се једни прекрстише, други отпљунуше помјерајући се с мјеста – неће се ни он коже наносати.

Некако у исто вријеме кад се све почело враћати у устаљени ток, у село наиђоше пастири, њих једно дванаест, са огромним стадом какво сељани до тада не видјеше. Па било их је сигурно као кад би се све овце из села скупиле и извеле на испашу. Можда чак и више.

Придошлице затражише да се виде са сеоским старјешиним. Хтјели су да остану неко вријеме у селу, да искористе још мало лијепих дана прије силаска са планине.

– У зао сте час стигли – рекоше им.

– Још жалимо за дјететом кога прекла вук, баш тамо гдје води ваш пут са планине. Не можемо вам дати конака – грајали су сељани углас.

– Али нама не треба конак у кућама, добри домаћини. Само мјесто под ведрим небом за нас и овце. Успите нам мало воде и покажите нам ливаду гдје нећемо бити на сметњи – говорио је високи пастир, тихо и блажено као да је светац сишао са иконе, па се осмјехује.

– Али вуци... Могли би и вас растргати.

– Не брините. Палићемо ватре, држаћемо страже до јутра. Није први пут да се с вуцима боримо.

Сељани се згледаше, па најпослије рекоше:

– Ако је тако, нека буде. Али нек вам је Бог на помоћи.

Упутише тада високог пастира код сеоског газде Адама. Он захвално скиде шубару и са још једним пастиром упути се ка великој газдиној кући насред села.

То се вече на село спустио најтежи сан. Нико се није будио до јутра и сви су били притиснути свакојаком мором. Једни су се давили у мутној води, другима су покојни на сан долазили, а неке су опет анђаме и караконџуле којекакве гризле. Из сваке куће се чуло потмуло стењање сновима измучених. Село је јечало, али се нико није могао пробудити. Чак ни стари Јевто, којем сваке ноћи у исто доба нешто одагна сан и он онда устане, запали лулу и шета селом, разговарајући се сам са собом. Ни он, притиснут сном у којем је са покојним братом крчио неку њиву повиш старе куће, није чуо како су око села урлали вукови ту ноћ.

Ујутро су сви били исцијеђени, мрзовољни, ходајући селом као у грозници. Нико никоме није препричао властити сан, плашећи се да не наслути какву несрећу на јави.

Ћутећи или изговарајући тек понеко гласно и одсутно „ја!”, код сеоског су газде Адама сједиле окупљене мушке главе, бар оне виђеније. Испијајући брљаву ракију, јер Адам онако бунован не изнесе ону бољу којом се хвали кад му дођу гости, угледаше двије прилике како силазе према селу. Баш путем од оне пољане гдје су нашли Васу. Била су то она два пастира од јуче, обојица унезвијерених погледа и рашчупане косе. Назваше бога.

– Бог вам дао – одговорише сељани. – Којим добром?

– Ма какво црно добро – завапи виши пастир, онај што је јуче преговарао за конак.

На те ријечи чак и они који су својим послом били окренути леђима, погледаше у придошлице.

– Овце нам нестадоше. Све до једне.

– Како нестадоше? – углас запиташе окупљени. Високи пастир само слегну раменима.

– Ми дошли да питамо да ви нисте што чули или видјели.

Сељани оборише главе. Свима као да на памет опет дође прошла ноћ притиснута мором.

– Богами, нисмо. Ја се ни окренуо нисам у постељи – рече газда.

И остали заграјаше потврдно. Ту се задеси и Јевто.

– Ето што је чудно, ни ја се нисам будио, а знате сви да ме сваку ноћ нешто обузме и отјера ми сан, па ја до зоре будан остајем. Него ти ја узмем па ходам горе и доље по сокаку. Навикли су се већ на мене, па се и не боје. Али ето, синоћ нисам ни ока отворио.

– Није то, него си се ти Јевто прије смрти повампирео – као да се расположење врати међу друштво, па сви заграјаше.

– Јесте, јесте.

– Доста, људи! – загрми Адам. – Овим људима није до смијеха. Него да видимо шта ћемо. Како да им помогнемо.

Окрену се пастирима.

– Па јесте ли чули штогод ноћас? Вукове? Има ли крви, одеране вуне? Икаквих трагова?

– Ништа. Кò да су у земљу пропале.

– Ништа онда – газда поглади бркове – него сви на ноге, па идемо да их тражимо. И ако су побјегле, нису далеко.

Цијели дан су претраживали шуму околò. Неки су чак стигли и до сусједних села, али ништа не нађоше. Ни један једини прамен. Ни један једини траг. Ознојени и задихани, спустише се у село пред сутон. С њима и два пастира од јутрос.

Разговарали су гласно и у тој вреви гласова тешко да су могли чути један другога. А свако је имао своје мишљење како и куда треба тражити, и свако је било боље од нечијег туђег.

– Опет ништа. Не могосмо наћи ни вука. Сад нема ни оваца. Све је ово, брате, чудно. Требало је тражити низ поток, рекох ја – гунђао је један румени чичица.

Галама мину пред чесмом.

– Него, шта ћете ви сада? – упиташе пастире.

– Идемо назад. Ујутро ћемо их потражити поново. Можда се појаве саме – још се надао високи, по свој прилици главни од пастира.

– Ако вам нисмо на сметњи – дода тихо, оборене главе.

– Ма каквој сметњи. Останите колико вас воља. Ако хоћете, смјестићемо вас у куће на пар ноћи.

– Не у куће – прекиде га пастир. – Хвала вам, али и пољана нам је добра.

Газда слегну раменима.

– Добро, како хоћете. Али вуци су напољу и боље вам је...

– Хвала вам – прекиде га високи, а потом се окрену нижем пастиру.

– Идемо ми сад – рече му благо али заповједнички, док је окретао леђа сељанима.

Пастири кренуше и лагано, ногу пред ногу, нестадоше у помрчини која је већ падала на село.

– Чудна ли свијета. Неће под кров. Дража им хладна ледина и небо над главом – рече неко.

– Дуго су у дивљини, па су свикли само на своје друштво.

– Ваљда је тако како велиш – ишчуђавали су се сељани, па потом, кад су у разговору претресли све што је требало, кренуше да се разилазе кућама.

Нико од њих није примијетио Стојана, који је сакривен иза једног обора слушао о чему то старији причају и шта се то чудновато збива у селу. Једино је он примијетио промјену у гласу и појави високог пастира кад је овај одбио понуду да остане у кућама. Али већ је падао мрак и Стојан је своје уобразиље морао понијети са собом у постељу, и тамо се с њима кроз снове настави рвати све до јутра.

Прошла су нека два сата од поноћи, кад је Јевто отворио очи и подигао се хитро из постеље као да је већ свануло. Баба поред њега само се промешкољила, навикнута на његове ноћне шетње. Навукавши опанке, подигао је резу и извукао се

у прохладну ноћ. Напољу је плавичаста свјетлост пуног мјесеца откривала јасно све, као да је био дан. Јевто осјети грозу од ноћног повјетарца, који га натјера да се више увуче у гуњ. Обично је ходао од своје куће неких три стотине корака до раскршћа, и потом назад. Чим би бар мало разбио несаницу, враћао се у постељу. Тамо се превртао разгонећи мисли које су се, као за инат, појављивале у роју, и тек би негдје пред зору чича поново уснио. Тако је и ове ноћи, ногу пред ногу, ходао путељком, пућкајући у лулу и пребирући по мислима дневна дешавања. Колико је година била родна, хоће ли зима бити хладнија него прошла. Пролазио му је главом и неки измишљени сукоб са једним од сељана, као и ријечи задоцњеле и умне којих се никада не сјети када треба. Није ни примијетио да је убрзао корак и да је већ био тик пред раскршћем.

Истом, зачу како доље, гдје је путељак водио према кукурузишту, нешто као да застења. На том је мјесту био Миловановића обор, највећи у селу. Звук се понови неколико пута, док се Јевто спуштао стазом. Нису то биле овце. Можда и јесу, али нису блејале. Био је то више неки огроман шум који је испунио и притискао ноћ. Звук пригушен налик на крцкање дасака на обору, шуштај вуне кад се гребе једна о другу, и топот ногу по утабаној земљи. Све у једном тренутку и све у истом трену.

Можда се неки од младих овнова узјогунио па узнемирио стадо, помисли чича.

Овај пут зачу нешто налик на лавез. Кратак, узнемирујући, као да долази из бунара. Ноге су му скренуле на путељак према обору, док му је срце

лупало, а крв навирала пред очи, као онда кад се нагло подигне.

Зашто пси не лају, пролазило је Јевти кроз главу, док се спуштао путељком. Сигурно није ништа, пси би лајали. Док је газио кроз кукурузе, поново је чуо исти звук, овај пут јасније. Топот оваца које трче у обору. Али зашто не блеје? Зашто пси не лају ако овце узнемирене трче по тору?

Дошавши до оградe обора, запео је за нешто. Поглед му је пао на газдиног пса Жућу. Мјесец је обасјавао беживотне очи, језик како виси из уста, и тамну крв усирену на крзну. Зато пси не лају. Подигао је поглед. У обору су лежале овце. Непомичне. Зато нису блејале.

Шум се овај пут чуо јасније. Прерастао је из лавежа у режање. Хропац који је осјетио испред себе, био је тако близу да га је руком могао досећи. У ноздрвама је осјетио звјерињи смрад. Видио је тада како мјесец обасјава вукове у обору. Чопор, небројен чопор како режи на њега. Ужас му је оба вио руке око грла и стезао га, не допустивши му да пусти глас. Лула му је испала крај ногу. Кренуо је уназад, саплео се и ускоро је био прекривен тамном ријеком што је истицала из обора, гризући му тихи врисак заустављен у грлу. Ујутро су га нашли прекланог, са лицем исто онако изобличеним од страха.

Није више било спокоја у селу. Страх је затворио сва врата. Натјерао је дјецу у куће. Чак и пастири нису силазили у село тај дан. Нико се и не сјети да пита шта је с њима, јер сви бијаху забављени својим бригама. Сви су били ћутљиви и у чуду. Дешавало се раније да се вукови спусте у село и

поједу овцу или двије. Никада да покољу цијело стадо, а камоли да нападну човјека. А и какви су то вукови који ограду на обору подеру као да је од хартије.

Опет се по многим главама врзмила мисао о вукодлаку. Језа је све обузимала на саму помисао да им на прагу ноћу стоји длакава и зубата сподоба, о којој су слушали само у причама. Опет, ако је то и био вукодлак, то се неки злодух повампире па подигне некога из гроба, а то се очас посла ријеша. Раскопа му се гроб, па колац право у срце. Али ово што је спопало село био је цијели чопор. Цијели, цјелцати чопор. Знали су то по бројним траговима, а само једна животиња није могла починити овакво зло.

Како се раније смркавало, тако су се раније дневни послови свршавали и сељани су се склањали у куће да упале свијећу и склоне се од невоље, што се с мраком у село спуштала. Но, ваљало је ријешити шта са овцама преко ноћи. Неко предложи Петрову појату, која је била довољно пространа да прими више стада, а и била је затворена, па би заштитила и овце и онога ко их чува. Сложише се да измјесте своја стада тамо, али било је мјеста само за овце вићенијих сељана. Газда Адамове, Томе трговца, Павла казанције. Сиромашнији људи са мањим бројем оваца бијаху препуштени себи. Баш као и Стојанови родитељи, који су имали укупану магазу у којој су чували сушено воће, месо и другу подмиру. Они, у немогућности да одведу своје стадо до Петрове појате, одлучише да ту склоне своје скромно благо. Расклонише све на чему би овце могле начинити штету, а нису их имали много,

свега осам. Затворише врата, надајући се да вук или вукодлак, или који год ђаво да је био у селу неће на њихова врата набасати. Већина сељана није могла своје овце оставити у појати.

– Дјецу нам гладну остављате, да бисте се ви још више богатали. Нека, види онај горе шта чините – гунђали су о неправди, неки гласно, други тихо за себе.

А Петрова појата била је велика, бројећи стотину стопа од једног улаза до другог и седамдесет у ширину, како ју је кров покривао. Имала је дакле два улаза, од којих је један био закован, а само се други, на источној страни, користио. Саградио ју је и иза себе оставио својевремено најимућнији човјек у селу, кмет Петар Васиљевић, Господар, како су га звали. Како он и жена умријеше без потомака, све што је имао остаде некој наопакој родбини из Грабовца која све распрода, осим те појате која остаде да служи као заједничко добро, да заштити чобане кад омркну или кад их задеси олуја. Покривена шепером, ту и тамо испробијаног од вијека трајања, али недовољно да би се у њој покисло, и изграђена од квалитетне јеловине, тек са понеким процијепом у ћошку код оног окованог улаза, појата је била сигурно и топло склониште кад напољу пљусне или падне густо мрак без мјесечине. Тако је и ове ноћи у њој била тушта оваца свих виђенијих сељана. На њих је те ноћи требало да пази Љубан, момак из Осоја, који се већ одавно настанио у селу и бавио се којечим. Није био жењен и живио је код неке бабе, која му обећа оставити све што има ако је дохрани.

Тај Љубан је прво био шегрт код Павла казанције, па је потом покушао да се школује у

вароши, али су га већ следећи дан видјели како моли неког кожара за посао. Најбоље се сналазио кад би му дали да чува стадо. Плаћали су га баш ти виђенији сељани, а он је био најсрећнији кад је био заваљен у траву, загледан у небо и задубљен у неке своје мисли, које су га час љутиле, час тјерале да се гласно смије. Чудан је био тај Љубан. Несталан и вазда нешто замишљен, али што је најважније, с овцама је знао.

Е тај Љубан, као природан избор пристаде да ту ноћ проведе у појати. Обећаше му да ће бити и плаћен приде. Он се опреми једном старом пушком, која је још једино из близине могла бити убојита. Понесе и нешто хране, коврт погаче и мало сира, јер споро стиже јутро без икакве окрепе. Хтједе он понијети и половку ракије, али му у селу не дадоше јер је морао бити будан и трезвен на стражи. Љубан се огрну тешким гуњем, и на себе натовари још кожа због хладне ноћи. Пјевушећи, запути се путељком, низбрдо према појати.

Ноћ се спустила на село. Сви су већ попалили свијеће и кандила, читајући Оченаш. Дјеца су се под перином претварала да спавају, а у ствари, од страха широм отворених очију, ишчекивала су да пред врата бане вукодлак. Знаће да је ту кад се свијеће загасе. У том их је ишчекивању да пламен затрепери хватао сан, баш као и њихове родитеље, који су се били намјерили да остану будни, уколико затреба. Око поноћи, будан је био још једино Љубан у појати, мада је и њега, ушушканог у кожун и топлину овчијих вуна, већ сустизао дријемеж. Свијећа је затреперила и лагано се угасила, али то Љубан није могао видјети јер је већ утонуо у први

сан. Није могао ни да види да су се овце ускоме-шале, уплашене гребанем по зидовима појате. Та једина пукотина у дну појате, код других врата, почела је да крцка, као кад се клин забије у балван, па га лагано цијепа надвоје. Пушка је пала поред Љубанових ногу. Већ је дубоко спавао, глув и слијеп за овце што су се, све гласније блејећи, тискале крај њега.

Са првим свитањем, врата појате се крадомице отворише. Кроз отвор, широк колико длан, унутра бојажљиво провири неколико глава. Били су то сељани, махом они чије су овце провеле ноћ у појати, али и остали којима радозналост не даде мира. Неколицини одмах позли кад унутра посвуда видјеше крв и раздерану вуну. Неки падоше наузнак ударајући се у прса. Несрећа, кукали су. Несрећа. Никоје у том тренутку не паде на памет јадни чувар Љубан. Тек кад примијетише боса стопала прекривена овчијим лешевима, утрчаше у појату и почеше да откривају несрећног момка.

– Па зар и њега, мајко моја! – стајали су изнад тијела прекривеног усиреном крвљу.

– Јадан је сирот... – жалост им прекиде Љубанов урлик.

Младић се тргну и скочи на ноге, а сељаци, како то видјеше, нагрнуше на врата, тискајући један другог у уском довратку. Гурали су се међусобно, стењали и псовали. Падали су у страху на ледину као сохе, један преко другог.

Иза њих, у појати, Љубан је стајао блијед, раздераних ногавица. Коса му је била рашчупана, прошарана покојом сиједом, коју јуче није имао. Био је крвав, али та крв није била његова.